

Wprowadzenie

Prezentowany numer „Prac Kulturoznawczych” jest drugim dedykowanym pamięci Profesor Doroty Wolskiej. Zgromadzone w nim teksty dotyczą relacji między humanistyką, sztuką i nauką — trzema wymiarami poznania, którym poświęcała ona swą badawczą uwagę. Współcześnie jesteśmy świadkami swoistej „reterytorializacji” polegającej na przesuwaniu granic między tymi obszarami wiedzy i rozwijaniu podejść transdyscyplinarnych. Na przykład popularne ostatnio „badania oparte na sztuce” (ang. *art based research*) odsłaniają epistemiczny potencjał praktyk artystycznych jako narzędzi badania rzeczywistości, z kolei dokonujący się obecnie tak zwany zwrot forensyczny jest ciekawym przykładem wykorzystania w polu humanistyki i sztuki metod kryminalistyki. Do splatania się i krzyżowania wspomnianych pól dochodzi także w projektach badawczych dotyczących zmian klimatycznych. Popularność humanistyki cyfrowej, neuronauk czy rozwój biohumanistyki (łączącej nauki humanistyczne i przyrodnicze) można postrzegać jako próbę realizacji idei „trzeciej kultury” Percy’ego Snowa.

W otwierającym numer tekście Leszek Koczanowicz, wykorzystując pojęcie aparatury, zastanawia się nad zmianami, jakie zachodzą w społeczeństwie na skutek pandemii, a także przygląda się reakcjom, jakie wywołała ona wśród filozofów, jak również toczącym się w obrębie humanistyki i nauk społecznych dyskusjom na jej temat.

Magdalena Zamorska w swoim artykule pochyla się nad napięciami między nauką a sztuką na przykładzie eksperymentalnych performansów Fundacji Artystyczno-Badawczej om. Autorka, przyjmując perspektywę studiów nad nauką i technologią, pokazuje, w jaki sposób narzędzia badawcze wykorzystywane w performansach do pomiaru pulsu, pracy serca, temperatury czy oddechu wymykają się spod kontroli i objawiają swą sprawczość.

Tekst Przemysława Radwańskiego odkrywa z kolei związki między koncepcją kultury rozwijaną przez Stanisława Pietraszkę a pojęciem „kultury czynnej” Jerzego Grotowskiego. Artystyczną działalność twórcy Teatru Laboratorium autor traktuje jako formę — używając określenia Pietraszki — „humanistyki niepoznawczej”.

Artykuł Krzysztofa Abriszewskiego podejmuje natomiast problem wykorzystania filmu jako narzędzia krytyki społecznej.

W tomie publikujemy ponadto tłumaczenie tekstu *Zoöpolis* Jennifer Wolch wraz z komentarzem tłumaczki Anny Barcz. Wolch podejmuje w nim próbę poszerzenia

studiów miejskich tak, aby uwzględniały one także interesy nie-ludzkich zwierząt. Problem relacji między człowiekiem a zwierzęciem był bowiem jednym z tych, które frapowały w ostatnich latach Dorotę Wolską¹.

Numer zamykają dwie kolejne fiszki z katalogu prof. Stanisława Pietraszki, pochodzące z koperty *Waluacja > Poznanie*.

Jacek Małczyński
Renata Tańczuk

---

¹ D. Wolska, *Zwierzę — (w) granica(ch) kultury. Kilka uwag i pytań*, „Prace Kulturoznawcze” 14, 2012, nr 2. *Natura (w) granica(ch) kultury*, red. K. Łukasiewicz, I. Topp-Wójtowicz, s. 33–42.